

Přednáška Holocaust I. z cyklu „Úvod do romistiky“ – FFMU 14.11. 2007

Romové a nacistická rasová věda

Nacistická rasová věda o Romech vycházela z několika zdrojů a podobně jako praktické provádění nacistické genocidní politiky byla předurčena předsudky vůči Romům, které panovaly v středo a západoevropském prostoru po staletí. Nacisté prakticky od roku 1933 vybudovali své rasové učení o Romech kombinací zažitých předsudků (asociální část společnosti) s naukou o dědičnosti a rasovou teorií o nadřazenosti nordické rasy. Z vědních disciplín to byla především kriminální biologie, která předpokládala údajně dědičný sklon ke kriminalitě. V čele těchto pseudovýzkumů stál především dr. Robert Ritter se svými spolupracovníky ve „Výzkumném ústavu rasové hygieny a populační biologie“ při říšském zdravotním úřadu.

Přehled důležitých událostí:

1936 – v nacistickém Německu v komentářích k Norimberským zákonům je uvedeno, že „cizí“ krev v Evropě mají vedle Židů také Cikáni.

1936 - v nacistickém Německu bylo pod vedením dr. Roberta Rittera založeno pracoviště pod názvem „Výzkumný ústav rasové hygieny a populační biologie“, kde se soustřeďovali informace z pseudovědeckých výzkumů Sintů a Romů v Německu a v Rakousku.

1938 - vydal šéf SS a německé policie Heinrich Himmler výnos o potírání cikánského zlořádu

1939 - protektorátní ministerstvo vnitra vydalo výnos o zákazu kočování a nuceném usazení. Romové se museli od roku 1940 usadit a četnické stanice o nich podávaly pravidelná hlášení.

1940 - otevřeny kárné pracovní tábory v Letech u Písku a v Hodoníně u Kunštátu určené pro práce schopné muže starší 18ti let. Mezi vězni bylo několik procent Romů.

1942 - protektorátní vláda vydala nařízení č. 89 o preventivním potírání zločinnosti, které umožňovalo uvalení časově neomezené tzv. preventivní vazby na tzv. asociály (mj. Cikáni) v bývalých kárných pracovních táborech resp. v koncentračním táboře Auschwitz I.

1942 - generální velitel neuniformované protektorátní policie vydal rozkaz o „potírání cikánského zlořádu“.

1942 - proveden soupis všech „Cikánů, cikánských míšenců a osob žijících po cikánském způsobu“. Celkem bylo 6 500 osob označeno za tzv. Cikány a cikánské míšence a jedna třetina z nich byla okamžitě internována v nově zřízených tzv. cikánských táborech v Letech u Písku a v Hodoníně u Kunštátu.

1942, 16.12. - šéf nacistických SS a německé policie Heinrich Himmler vydal rozkaz o deportaci „cikánských míšenců, Cikánů-Romů a neněmeckých příslušníků cikánských kmenů balkánského původu“ do koncentračního tábora Auschwitz II.-Birkenau (tzv. Auschwitz-Erlass), kde byl od února 1943 zřízen zvláštní tzv. cikánský rodinný tábor, v němž bylo uvězněno nejméně 22 000 Romů z celé Evropy.

1943, 7.3. - do koncentračního tábora Auschwitz II.-Birkenau byl z Brna vypraven první hromadný transport českých a moravských Romů.

1943, 9.8. - likvidace tzv. cikánského tábora v Letech u Písku.

1943, 1.12. - likvidace tzv. cikánského tábora v Hodoníně u Kunštátu.

Cikánský tábor Lety u Písku – základní údaje:

- od 8.8.1940 tzv. kárný pracovní tábor
- od 1.1.1942 tzv. sběrný tábor (zde Romové tvořili asi jen 5-15 % všech internovaných)
- od 2.8.1942 do 6.8.1943 tzv. cikánský tábor
- v čele stál Josef Janovský – 29.1.1943 suspendován, od ledna do května 1943 Štěfan Blahynka
- celkem 1 309 vězňů Romů
- 326 osob zde zemřelo
- narozeno 36 dětí (zemřelo 28)
- z celkového počtu vězňů ¼ propuštěna nebo uprchla, ¼ v táboře zemřela, téměř ½ transportována do Osvětimi (dva transporty – 3.12.1942 a 7.5.1943)
- personál tvořili čeští zaměstnanci

Cikánský tábor Hodonín u Kunštátu – základní údaje:

- kárný pracovní tábor od 10.8.1940
- tzv. sběrný tábor od 1.1.1942
- tzv. cikánský tábor od srpna 1942 do 1.12.1943
- v čele stál Štěfan Blahynka
- personál tvořili čeští zaměstnanci
- táborem prošlo celkem 1 396 osob
- narodilo se tu 35 dětí
- propuštěno 262 osob
- uprchlo 47 osob
- zahynulo zde 207 osob (nejčastěji na zápal, tuberkulózu plic a na břišní tyfus)
- tři transporty do Osvětimi: 7.12.1942 (91 osob), 21.8.1943 (749 osob) a 27.1.1944 (31 osob).

Doporučená literatura:

Nečas, Ctibor: Nad osudem českých a slovenských Cikánů v letech 1939-1945, Brno 1981

Nečas, C.: Českoslovenští Romové v letech 1938-1945, Brno 1994

Ma bisteren - nezapomeňme. Historie cikánského tábora v Hodoníně u Kunštátu, Praha 1997

Nečas, C.: Andr'oda taboris. Tragédie protektorátních cikánských táborů v Letech a v Hodoníně, Brno 1995

Nečas, C.: Holocaust českých Romů, Praha 1999